

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Adunarea învățătorilor.

Reuniunea învățătorilor își ține adunarea generală de toamnă, din care prilej le trimitem și noi salutul nostru traților învățători. Ca pe purtătorii de lumină, pe muncitorii însuflețiți ai culturii naționale le dorim, ca aceste câteva zile a consfățuirii lor să le fie o mângâiere pentru rodnică muncă din trecut și un îndemn spre mai mare, mai desăvârșită muncă pentru viitor. Bine știm, că soarta școlii populare o croește, dacă nu pe deplin, dar la tot cazul în mare parte priceperea, însuflețirea și râvna învățătorului, dar tot atât de adevărat e, că de viitorul școlilor populare este legat și viitorul învățătorilor noștri. Adevărat este și aceea, că în munca sa pentru existența și înflorirea școlii cât de sângur, cât de izolat este învățătorul! Mai ales, că azi mâne și pe cei mai buni ai noștri va trebui mult să-i capacităm asupra necesității existenței școlii noastre populare. Dorim, ca discursurile, ce se vor rosti din acest prilej să fie vrednice de cauza, pe care o reprezintă și să nu se treacă nici un moment cu vederea, care aduce confuziune rândurilor noastre. Lămurirea situației se impune pe deantregul. Chestii de cea mai mare importanță pentru școala populară stau neresolvate. Voi aveți datorința, ca să le rezolviți. Fiecare adunare trebuie să fie un mare îndemn spre o muncă unitară, intensă pentru ridicarea școlii și prin ea a culturii naționale.

Din raportul general publicat în numărul din 15 Septembrie a. c. al „Foi școlasactice” relevăm unele lucruri, cari se impun.

In activitatea comitetului, nu

vedem cu destulă precizieune falfăirea streagului, care se conducă întreagă învățătorime spre aceeași țintă. Putem constata prea multă pierdere de vreme cu lucru de birou, dar nu și o unitară și rodnică muncă în despărțăminte, dintre cari câteva nu-și împlinesc nici măcar datorința de a înainta comitetului procesele verbale ale adunărilor, iar din celelalte două treimi nu iau în socotință directivele date din partea comitetului central. Astfel din totalitatea despărțămintelor abia 10—11 au discutat tema fixată de comitetul central despre: „Cum să se propună limba română în școlile primare nedespărțite?”

De asemenea trebuie să constatăm, că preaveneratul consistor arhiepiscopesc nu a învrednicit nici măcar cu răspuns rugarea comitetului central, făcută din încredințarea adunării generale trecute, în care se cerea instituirea unui post de revizor și împlinirea acestui post cu un bărbat în plină putere și fără altă ocupație.

Chestia aceasta s'ar putea rezolva eventual și fără ajutorul consistorului, în felul acela, că adunarea generală să angajeze bugetul Reuniunii ca să supoarte cheltuielile cu studiarea situației școlilor noastre din arhidieceză din toate punctele de vedere. Așa încât dacă s'ar adeveri de cu destul folos aceasta, cu timpul s'ar putea institui chiar un post de revizor al Reuniunii, având acesta să cerceteze nu numai școlile, ci să ia parte la cât mai multe adunări de ale despărțămintelor, dând directivele necesare atât în ce privește lecțiile și conferențele, cât și în ce privește discuția asupra acestora.

Chiar și dacă nu am avea banii necesari, încă ar trebui să ni-i câștigăm de unde numai am putea,

fiindcă e vorba de unitatea învățământului nostru primar, de o muncă mai conștientă, mai statornică a învățătorilor, de însuș viitorul școlilor noastre populare.

Azi când toată lumea e convinsă, că fără preoți și învățători nu putem avea nici un fel de organizație, nici politică, nici culturală, nici economică, trebuie să dăm importanța cuvenită școlii. Clasa noastră intelectuală, în frunte cu preoțimea înaltă, nu a crezut de cuviință să jertfiască aproape nimic pentru școala țaranului nostru, pe spatele căruia trăim cu toții și care singur ne poate apropia neamul de izbândă; așa că fără darul boerului basarabean, înțelegător de nevoi culturale Vasile de Stroiescu, 99% din școlile noastre ar fi în mâna statului.

Făcând un început de muncă conștientă cât de modest, vom da dovada energiei necesare la aceasta, iar energia crește prin muncă. Teren avem în abundență cu toții, dar mai ales învățătorimea noastră: atât în școală cât și afară de școală. Muncind conștient în școală vom ajunge să ne lipsim de invinuirea, de a fi aproape cel mai analfabet popor din țară. Iar munca învățătorilor afară de școală, în cadrele Asociației (conducerea agenturilor, înființarea de societăți cooperative) și a altor societăți, pe lângă rezultatul bun direct, ne va putea da și unul indirect, atrăgând și în felul acesta luarea aminte a intelectualilor noștri către acei muncitori liniștiți, cari sunt învățătorii și făcând să se reverse darul lor mântuitor de școli în măsură din ce în ce mai mare.

Problemele „Asociațiunii“.

Repriviri și prospecte din mijlocul unui veac.

Dăm în celea următoare exposeul făcut în adunarea dela Sibiu, de protopopul Dr. Elie Dăianu, referentul comisiunii pentru raportul general, așa cum s'a putut reconstrui:

II.

La lucrarea aceasta de echilibrare sufletească, de armonizare a sufletelor, s'a angajat dintru început și „Asociațiunea“ creând pentru noi acel *teren comun de întâlnire*, care este și absolut de lipsă, față de multele ispitiri de diferențiere și de deosebire, pe cari ni-le aruncă chiar fără de voie într'un mod fatal, valurile acestei vieți.

Față de deosebirile pe cari le provoacă interesele particulare, provinciale, politice sau confesionale, — „Asociațiunea“ a fost areopagul comun al culturii noastre unitare, în care s'au întâlnit totdeauna cei mai buni, cei mai superiori ai noștri, în vederea idealului comun, care ne luminează viitorul mai bun ce-l așteptăm.

În privința aceasta „Asociațiunea“ a produs prin sine însaș, prin simplă ființa sa, așa de mult, încât nu se poate spune, nu se poate preciza, dar se poate închipui... Ce ar fi fost de noi oare, dacă nu era ea, ca să ne adune în fiecare an la adunările ei generale, prin diferite părți ale țării, ca să ne vedem să ne cunoaștem și să ne înțelegem? Ce ar fi fost oare de noi dacă n'am avea-o chiar acum, când simțim câte deosebiri ne sfășie, în toate părțile, câte patimi mici ne pasc, și câte mizerii mari ne copleșesc pretutindenea?

Să ne gândim numai la adunarea jubilară din anul trecut. Ce înălțătoare de suflete privesc a oferit ea tuturor Românilor! Să vezi adunați pe terenul istoric al Blajului atâtea zeci de mii de oameni animați de același dor, umbriți de același stindard, având în mijlocul lor, în tața aceluiași sfânt altar, pe toți arhierii de legea românească, ca tot atâți Părinți și frați! — Și deasupra întregului tablou, — adevărat tablou viu al unității noastre culturale — să admiri sborul avântat spre zările senine ale geniului poporului nostru... ce plana deasupra „câmpiei libertății“...

Și totuși, cum au urmat așa de curând toate hărțuile obicinuite între frați, cum s'au pornit toate năpăstuirile nenorocite ale acestui *fatal an*, care mai mult decât toate

potopurile din primăvară, din vară și toamnă, a potopit și a nimicit roadele muncii noastre de decenii și de veacuri chiar!

S'ar părea, ca și când manifestația cea grandioasă n'ar fi fost reală, n'ar fi fost frățească, n'ar fi fost faptică, ci numai o ceață a unui vis, care a dispărut în fața realității vii fără de nici o urmă. Dar nu este așa. Noi înșine simțim în momente luminoase ca acestea, simțim că astfel de manifestații răspund firei sufletului nostru, răspund ca și unei necesități a vieții noastre sufletești, și ori cât vieța de toate zilele, cu umbrele hărțuilor ei, alungă curând icoanele acestea curate și luminoase, care trec, ele totuși nu trec fără a lăsa impresiuni și îndemnuri roditoare în sufletele simțitoare, cari se hrănesc cu idealul. În astfel de momente mari și înălțătoare simțim pe deplin și cu adevărat, că: ori cât de multe deosebiri a pus printre noi trecutul, evoluția istorică și valurile ei, și ori cât de multe deosebiri ar încerca a produce vieța sbuciumată a zilelor ce percurgem, — noi suntem și rămânem un popor de frați, cari urmărim aceeași țintă pentru viitor, cari avem același suflet, cu aceleași doruri și aceleași dureri, și departe de a fi niște „prigonitori“ și „prigoniți“, suntem unu și același neam, prigoniți poate de aceeaș rea soartă, dar urmărind într'un gând și într'o simțire, prin muncă și pace roditoare, aceeași țintă din viitor: *unitatea noastră culturală, unitatea noastră morală și materială*. Chiar dacă și privim unii mai mult spre *Răsărit*, iar alții mai mult spre *Apus*, noi privim în totdeauna și toți spre același *Soare*, care ne încălzește vieța, una și aceeași vieță, spre același *Soare*, care ne luminează viitorul, unul și același viitor pentru toți!

* * *

Dacă „Asociațiunea“ a împlinit în aceasta direcție o problemă de mare importanță, pe care o constatăm cu plăcere și satisfacție, ar fi să ne amăgim noi înșine, când nu ne-am da seamă, că în lucrările sale de o jumătate de secol, ea a fost cam unilaterală. Având până acum un caracter mai mult academic „Asociațiunea“ s'a preocupat în mod fatal numai, aproape exclusiv numai de pătura noastră cultă, de așa numita inteligență. E bine să o constatăm aceasta acum, când în

pragul noii jumătăți „Asociațiunea“ trece pe un teren mai larg, îndreptându-și atențiunea și activitatea sa spre straturile largi ale țărănimii noastre dela sate, temelia cea mai adevărată a neamului nostru. O constatăm cu o învinovățire, ca un fapt explicabil și firesc.

Fiind tocmai pătura noastră cultă mai expusă feluritelor înrîuriri culturale străine, fiind și pentru trecut tot pătura cultă, care a fost mai mult atinsă de evoluția istorică, era firesc ca „Asociațiunea“ — tocmai în vederea problemei sale de a crea și susține unitatea culturală — să se preocupe mai ales de intelectualii noștri.

Acum însă a sosit timpul, ca să ne uităm și mai adânc. De și nu încetează necesitatea lucrării de până acum, e de lipsă, ca în munca pozitivă, culturală, să ica în raza preocupărilor sale și țărănimea noastră, spre care după o jumătate de veac s'a coborât și căldura civilizației, care s'a deșteptat și ea și-și cere și ea partea de pământ și de soare.

Este însă urmărirea unității culturale — problema principală a „Asociațiunii“ — care o mână în spre țărîm. Căci dacă vrem să înfăptuim noi unitatea sufletească, apoi aceea în pătura țărănească există de fapt din vechime. Țărănimea noastră a rămas sufletește neatinsă de toate valurile evoluției istorice de veacuri, și chiar încercările felurite ale vieții de toate zilele, cari ne diferențiază pe noi, lasă neatînse sufletele fraților noștri țărani.

Precum în adâncurile mării, în punctele veșnicei liniște a apelor se găsec mărăgăritarele celea scumpe, astfel în adâncul sufletului liniștit al țărănimii noastre românești se găsește, de-a gata, strălucită și strălucitoare, mărăgeaua curată a unității noastre sufletești.

Ori cât s'a influențat ici-colea portul și graiul poporului nostru — simptoame rele acestea de sigur — dar numai exteriorități; înlăuntru însă, în sufletul său, țărănul român este una și nedespărțit, neștiutor de nici una din acele mari deosebiri ce s'au creat între noi în trecut, și se crează zilnic pe atât de felurite teme ce ne preocupă pe noi, așa numiții intelectuali.

Dar și fără de aceasta e o chestie de o datorie culturală pentru noi, pentru „Asociațiunea“ să ne preocupăm pozitiv, și mai intenziv

de cultura poporului, — programul „Asociațiunii“ — va se zică de ridicarea prin învățatură a fraților noștri celor mulți.

Aceasta datorie a înțeles-o „Asociațiunea“ și în timpul din urmă a și urmărit cu deadinsul împlinirea ei. Înființarea „bibliotecii populare“, care s'a început în primul an cu 12.000 de abonați este un pas atât de mare și îmbucurător, încât e superflu cred, să mai inzist în aceasta direcție.

Țin însă să accentuez, că comisiunea noastră tocmai în vederea acestui fapt, și tocmai în conziderarea direcțiunii, ce notează acest fapt, nu este de acord cu On. Comitet, care a hotărît să sisteze, din lipsă de bani, *postul de conferențiar economic, creat acum câțiva ani.*

Comisiunea crede, că pe lângă *Biblioteca populară* postul de conferențiar a fost unicul dar ce „Asociațiunea“ a adus culturii poporului nostru, și ar fi nespus de trist, nespus de neoportun a retrage darul, chiar acum, când poporul nostru, la prima încercare, la prima chemare ce i-s'a făcut, a răspuns cu 12.000 de membrii ajutători, ceea ce înseamnă 24.000 coroane la an pentru „Asociațiune“. Că nu sunt bani? asta e foarte dureros, dar noi credem, că în acest caz trebuie să facem de bani, iar nu se abdicăm și să desfăcăm și ce biet bine am făcut până acum pentru popor!

Să lucrăm întâiu și întâiu pentru înmulțirea membrilor, atât al celor ordinari cât și a celor ajutători. Dacă postul de conferențiar se susține și se îmbunătățește, plătindu-se și speșele de drum, când merge pe sate, atunci el coborîndu-se între țărani și dându-le învățăturile practice economice, de care țăranul atâta lipsă și folos are, atunci foarte ușor poate folosi acele prilejuri pentru înmulțirea membrilor ajutători, pentru că țăranii vor prinde dragoste și interes de „Asociațiunea“ care se îngrijește de îndrumarea lor culturală și economică chiar!

Apoi se mai pot înmulți membrii ordinari ai „Asociațiunii“ care și acum după jumătate de veac numără numai 2000 de ostași sub steagurile ei de pace. Să nu amintesc numai de preoți și învățători! Avem vre-o 3000 de preoți și vre-o 2000 de învățători, și totuș sunt numai 2000 de membrii la „Asociațiunea“ pentru cultura poporului român!

Onorată adunare! Eu cred, că nici un Român cult nu ar fi iertat să lipsească din șirurile „Asociațiunii“ dar mai ales nu-i iertat să lipsească preoții și învățătorii români, factorii culturali anume chemați prin firea și ființa lor.

Cultul și cultura trebuie să se întregească reciproc. Deci și oamenii cultului și oamenii culturii trebuie să fie aceiași. Trebuie deci să se stăruiască, cu dinadinsul, la locurile competente, ca să înceteze odată starea aceasta, care nu ne face onoare, și să ajungem odată acolo unde trebuie să fim, și unde sunt și alte popoară culte, ca să nu mai fie preot, să numai fie dascăl românesc, care să lipsească din albumul membrilor „Asociațiunii“.

Atunci vor fi și bani pentru necesitățile culturale ale „Asociațiunii“.

Chestii arzătoare.

Dacă petrecem cu luare aminte dezaștrele, ce s'au năpustit în anii din urmă asupra neamului românesc din Ardeal și Ungaria, nu se poate să nu ne luăm dela o vreme de un gând. Se ivește spontan cugetul: Mari păcate va fi având acest popor sau *conducătorii* lui, ca Dumnezeu să-l cerce în vreme atât de scurtă cu atâtea feluri de pedepse.

În Bănat fu năpăstuit de două ori numai mai dăunăzi de apele poporului și gematului de durere și dezolația lui, extremă străpuseseră inima noastră a tuturor, stărînd valuri de compătimire. Urmă apoi cicloul teribil, care cu furie elementară devastă sate întregi prin Sătmariu, Sălăgiu și marginea Câmpiei ardelenice. Iar mai în urmă, — ca nu cumva măsura calamităților să nu fie plină cu vâri — venură ploile de toamnă, cari, cum știm preabine, au nimicit întreg avutul alor sate și sate de sate. Pretutindenea e jale, și vaețele se înalță spre ceriu. De zeci de ani nu s'a pomenit atâta prăpăd! Și cu drept cuvânt se întreabă unul-trecare cu îngrijorare: Ce-o fi de noi? Căci de-un lucru își trag seamă, mai presus de orice îndoială, cu toții! Dumnezeu nu ne pedepsește decât pentru *păcatele* noastre. Într'adevăr! Prea ne-am fost depărrat în timpul din urmă de idealul desăvârșirii creștinești. Prea ne confundasem în noroiul păcatelor.

În popor s'au fost, incubat, de mulți ani, viciile păcătoase și eforturile noastre de a le stărpi, fuseseră de tot prea puține. Alcoolismul făcea cumplite ravagii pretutindenea. Căsătoriile de probă erau la modă în multe locuri. Imoralitatea începuse să secere jertfe în mijlocul țărănimii, fie pe față, sub chipul luxuriei celei mai nerușinate, fie mai pe ascuns, sub chipul divorțurilor. În mijlocul tineretului dela școlile medii și dela universitate, dar mai ales în sânul clasei culte din anumite centre, — la bărbății și femeile noastre, — își secera jertfele și mai de mult.

Cuminecarea o amănau foarte mulți, — chiar și țărani — până la încheierea

s. căsătorii, dacă nu și pe mai departe. Spovedania ajunsese înaintea mirenilor noștri, mai ales culti, o practică de totuși tot necunoscută, dacă nu chiar urgisită și căți nu muriau fără a fi baremi spovediți și împărtașiți cu secretele? Cercetarea bisericii devenise ocupație odioasă într'atâta, cât intelectualii cercetau mai bucuros cafanele decât bisericile, a căror rost, se părea, că nici nu-l mai pricepeau chiar bine. Chiar și poporul începuse *alocurea* — ca să nu vorbesc de Bănat — să se domniască, crezând, că biserica e numai pentru preot. Singur acesta doară trebuie să se roage pentru toți. Ceialalți sunt dispensați de orice sarcină. Pe creșterea tineretului, în fine, nu se prea punea mare fond. Cateheza era uneori neglijată; de altădată lăsată în grija dascălului. Iar când o făcea preotul, se făcea în multe locuri cum da Dumnezeu. Au nu e un simptom dureros, care caracterizează chiar aceste stări, că tinerii cei mai imorali și necredincioși, sunt de multe ori chiar fiii de preoți? Firește! Dacă tinerul vede și știe, că tatăl său preotul, nu predică consecvent, nu catehizează, nu zice slujba cu evlavie, e pururea învrăbit cu poporul, lasă biserica și altariul în paragină, cât paiungenii și praful de un deget acopera pământ și-așa negriți de fum și funingine, — nu poate desigur să se edifice și să creadă în sinceritatea credinții tatălui său. Nu e mirare dacă, la urmă devine și atheu. În sfârșit, chiar și în centru, nu găsim preoți, cari fugeau nițel de biserică? Adevărat! Nu toți, nu majoritatea, nu mulți, ci numai unii, dar durere chiar dintre cei *sus puși*. Ce dureros! „Și nu este în timpul acesta Domn și Profet și căpetenie, nici ardere de tot, nici jertfă, nici primos, nici loc a aduce înaintea Ta și-a afla îndurare“, zicea profetul pe vremuri și s'ar părea că aceste cuvinte în *oarecare măsură* ni se potrivește și nouă. Turma apoi nu-și vedea păstoria mai decât cu ani, — cu zecile de ani, — crezându-se în multe părți orfană, părăsită și de Dumnezeu și de oameni. Și dacă mai la urmă se și împăca cu gândul, că nu-și vede arhiereul imbit — deja bătrân — doria totuș să vadă cel puțin câte-uu sfetnic de-al său luminat, dar aceștia durere, se arătau foarte rar. Iar noi, parecă nici n'am fi băgat de seamă la acestea! N'am fost vrednici ca Dumnezeu să ne bată? Imi vin în minte cuvintele psalmistului: „Când vor fi răsărit păcătoșii ca iarba, și să vor fi ivit toți cei ce fac fărădelege“. Și adaugă imediat: „Cu să piară în veacul veacului; iar Tu preainalt ești în veac Doamne“.

Tot în legătură cu acestea imi vin în minte cuvintele lui Bourdaloue, din predica a treia despre scandal:

„Ce mare e fărădelegea acelor ministrii alui Dumnezeu, cari dăruți cu caracterul cel mai sfânt și angajați în funcțiile cele mai sante ale preoției, le profapează prin o viață seculară și mondană, ca să nu zic impură și lascivă, și fac, ca sminteala ce-o dau, să se reflecteze asupra chiar statului și slujbei preoțești? Ar trebui, după vorbele lui Iisus Hristos, să fie sarea pământului și prin ei, în schimb — zice S. Gregoriu Papa — se corumpe pământul: ar trebui să fie lumina lumii și nu luminează decât spre-a arăta lumii în o lumină mai intensivă petele pe cari le descopere unul-trecare pe persoana lor, și pentru cari se rușinează ei în

locul lor: ar trebui să fie, — și sunt de fapt — cetatea pusă sus pe munte, dar' se pare că nu-s înălțați decât să producă confuzie și mai mai mare, cât poporul să se mire, să se turbure și să se simtă el acoperit de rușine și necinste... „*N'avem, baremi cățiva, și de aceștia?*”

Câți bărbați mari nu ne-a dat Dumnezeu în decursul veacurilor! Ce roade minunate n-a dat S. Unire! Cum a știut Dumnezeu să ne ferească ca și-un tata milostiv, de perire, scăpându-ne de contopirea cu alte popoare și de robia roșinoasă de sute de ani! Cum ne-a întărit rândurile, cât în butul tuturor aspririlor suntem azi un popor numărös, cu stare relativă destul de bună. Cum ne-a întărit biserica, sporindu-ne vlădicile! Cum ne-a înălțat pretutindeni școli, ca să fim părtași și noi lumii și culturii! Cum ne-a ridicat instituțiuni înalte, cari să ne ocrotească limba și cultura! Și acestea toate atunci, când din toate părțile numai dușmani ne pândeau, ca lei gata de pradă. Intr'adevăr ca și noi am putut spune: „*Supt-au miere din piatră și unt de lemn din piatră vârtoasă. Unt de vaci și lapte de oi, cu grăsime meilor și a berbecilor, a fiilor de tauri și de țapi, cu grăsime din măduva grâului și sânge de strugur au beut vin*” Și cu ce am răsplătit lui Dumnezeu? Să auzim: „*Și a mâncat Iacob și s'a săturat și s'a lăpădat cel iubit; îngrășatu-s'a, îngroșatu-s'a, lățitu-s'a și a părăsit pe Dumnezeu cel ce l'a făcut pe el și s'a depărtat delu Dumnezeu Mântuitorul său*”

Nu e mirare deci dacă Dumnezeu, care ucide și face viu, bate și vindecă, și-a ascuțit ca fulgerul sabia să mănăce carne din carnea noastră și cu sânge din sângele nostru, a celor răniți să-și imbată săgețile lui. Așa e Domnul! „*Că voui ridica la ceriu mâna mea, și mă voui jura pe dreapta mea și voui zice: Viu sum eu în veac*”. Da! Foc s'a aprins din mâna Lui și arde până la iadul cel mai de jos; mistui-va pământul și fructele lui, arde-va temelile munților... Au lovitură din urmă cea mai grea — noua episcopie, nu este o urmare numai foarte firească a acestei mâni? Putem tot căuta și statori rezponsabilitățile, cum voim și unde voim! Putem acuza guvernul și episcopatul ungar, că ne-au jertfit fără milă! Vom fi având multă dreptate! Dar în același timp, e sigur un fapt: Dumnezeu ar fi putut împedeca acest pericol! Doar în mâna Domnului este inima regelui, fie el cât de puternic. Și că până acuma n'a voit să aplece voința celor puternici ai zilei, e poate numai urmare a păcatelor noastre.

Așadar ce trebuie să facem? Mai întrebăm? Ce-a făcut falnica Ninive, când Dumnezeu a amenințat-o cu nimicire? S'a pocăit în sac și cenușe împreună cu regele său și Dumnezeu a iertat-o. Așa să facem și noi! „*Dumnezeu — doară, nu vrea moartea păcătosului, că ca să se întoarcă și să fie viu*”. Tu bunule arhieru, ia asupra-ți slujba

lui Iona prorocul și anunță poporului tău păcatele sale. Amintește-i cu vocea și în scris de mânia lui Dumnezeu, amintește-i de păcatele lui multe și mari, că acuma este timpul binevenit, acuma este timpul de-a se întoarce la Dumnezeu! Să se facă deci rugăciuni în toate bisericile! Poporului să i-se țină predici pretutindenea! Iar preoții să se adune să-și curățe conștiințele făcând deprinderi sufletești. „*Pentru frica ta Doamne, în pântec am luat și ne-am chinuit și am născut spirit de mântuire...*” Da! Să ne îndreptăm cu toții, pentru-ca pacea lui Dumnezeu să se sălășuească iarăși pe plaiurile noastre. Să ne aducem aminte că numai: „*Dreptul ca finicul va înflori, ca cedrul cel din Liban se va înmulți. Răsădiți fiind în casa Domnului, în curțile Dumnezeului nostru vor înflori. Încă se va înmulți într'u bătrânețe, grase și vor fi bine sporind, ca să vestească, că drept este Domnul Dumnezeul nostru și nu este nedreptate întru dânsul*”. Se zicem dară cu toții Domnului: „*Și acum urmă-m Ție cu toată inima și ne temem de tine și cercăm fața Ta; să nu ne rușinezi pe noi*”. Căci la urma urmelor, tot numai: „*Dumnezeu este scăparea noastră și puterea, ajutor întru năcăzurile ce ne-au aflat foarte*”.

• Corespondințe.

Cronici Bucureștene.

— Dela corespondentul nostru —

Tratativerile dintre cele două partide conservatoare au dös la bun sfârșit. Dacă nu au reușit oamenii să facă o unire a partidului conservator cu cel conservator democrat, s'au grăbit, în fața evenimentelor externe, să facă o colaborare, trăind încă cu nădejdea, că ce nu s'a putut face astăzi, se va putea face mâine.

Noul minister, care a depus jurământul Duminecă seara, e compus în chipul următor: *Titu Maiorescu* la externe și președinția consiliului, *Take Ionescu* interne, *Al. Marghiloman* finanțe, *Nicu Filipescu* domenii, *Costica Dissescu* culte și instrucțiune publică, *Al. Bădărău* lucrări publice, *Mihail Cantacuzino* justiție, *Nicu Xenopol* industrie și comerț, *Generalul C. Hârjeu* războiu. Amândouă partidele sunt reprezentate în minister în mod egal, generalul Hârjeu fiind în afară de luptele politice. O parte din funcționarii mai înalți ai ministerelor și-au prezentat deja dimisiile, cari au și fost primite.

Știrile de pe câmpul de războiu sunt tot mai pesimiste. Corespondenți veniți la București din Constantinopol descriu în cele mai negre culori starea Turcilor, iar telegraful aduce neîncetate vești despre victoriile statelor aliate.

Noi încă trebuie să fim pe picior de războiu. Dacă nu s'a publicat încă ordinul de mobilizare, asta nu însemnează, că n'am fi pregătiți pentru toate eventualitățile.

Delateiu.

Reviste.

Războiul balcanic. Contra așteptărilor oamenilor pricepuți războiul înregistrează zi de zi tot nesuccese pentru armata turcă. Armatele celor patru state balcanice raportează mereu biruințe neașteptate și ostirile lor înaintează învingătoare spre porțile Constantinopolului. Deocamdată numai Adrianopolul le mai stă în cale, dar se speră, că bulgarii îl vor cuceri și pe acesta. Și în fața acestor succese, cui îi mai vine în minte să se gândească, că statele balcanice nu vor reflecta și la mărirea teritorială «Atunci când decide soarta armelor, — scrie »Seara«, — e cu mult mai greu a face pe victorioși să renunțe la ceea-ce au câștigat cu sânge și istoria balcanilor a fost scrisă din nefericire numai cu sânge». În consecință se anunță că marile puteri au și abzis, de-a mai cere respectarea statului actual. Se vorbește deja de înființarea a lor două principate nouă în Balcani anume: Albania și Macedonia, afară de aceea fiecare din cele patru state își va mări teritoriul, așa că din Turcia europeană nu va mai rămânea, decât fâșia dintre Adrianopol și Constantinopol. În chipul acesta domnia semilunei în Europa acuzi va aparține numai istoriei.

România. Situațiunea politică s'a rezolvit în mod definitiv. M. Sa Regele Carol după-ce a ascultat părerile personagiilor politice mai însemnate, cari au contribuit la apropierea dintre conservatori și conservatori-democrați, apropiere din care a eșit guvernul de colaborare de azi, a aprobat lista noilor titulari la portfoliile ministeriale după lista ce am publicat în numărul trecut.

În noul cabinet intră pentru primadată numai d-nii Xenopol și generalul Hârjeu.

Primul se distinge ca unul din cei mai buni oameni politici ai țării românești, iar d. general Hârjeu e cunoscut ca cel mai genial militar care cu deosebire la manevrele trecute s'a dovedit de un escelent tactician, fapt care i-a adus înaintarea de ministru al războiului.

Deposit de fabricate de

Linoleu.

LEOPOLD HAAS în Cluj, piața
Mátyáskirály Nr. 11.

Își recomandă următoarele mărfuri: Linoleu veritabil de plută pentru tapetarea pereților; tapete îngative pentru prânzitor; fețe de masă din pânză cerată; ștofe de obdus sofe (otomane); dantele pentru credenț; șurțe de pânză cerată pentru copii și dame. Articlii de gumă, suposite de așternut, cotce, păpuși, piepteni, pâlării de piele, șăpci (ehipie), călcăie de gumă, pantofi, ghete de gimnastică, galoși șcl. în asortiment foarte mare. —

Adresa e de moment. — Cereți Preț-curent. (41) 21—26

După depunerea jurământului M. Sa Regele a rostit un important discurs din care reținem următoarele: »Salut noul guvern cu cea mai viasă satisfacțiune, cu deosebire în împrejurările actuale grave, cari ne impun cele mai importante hotărâri. Numai un guvern puternic, care se razimă pe încrederea întregii țări, își poate împlini datorințele impuse de împrejurări.

»*Dela începutul războiului ochii tuturor sunt îndreptați spre noi și România devine un factor tot mai important în urma rolului mare ce-i revine în viitorul apropiat*«. Regele a mai făcut importante declarațiuni și în consiliul de ministri ținut sub președinția Sa terminând astfel: »*România își va pretinde locul ei cuvenit într-o eventuală conferință europeană și își va spune cuvântul ei hotărât*«.

Acest important discurs regal și aceste declarațiuni își află esplicare, deoarece-ce precum se anunță la București și Ploiești să face mobilizarea trupelor.

Noutăți.

Din Arhidieceză. *Iosif Lita*, protopopul Biei și parohul Iclodului a fost numit paroh în Biia și de protopop al aceleiaș tract; *Vasilie Mărginean*, fost adm. paroh. interimar în Biia, a fost transpus de administrator local în Șeleău din districtul Sibului; *Ioan Gergheș*, adm. parohial în Toarela a fost promovat de paroh al aceleiaș parohii din vicariatul Făgărașului.

Pentru biserica din Pata. Bravii noștri credincioși Alexandru Poruțiu lui Ioan și Samoilă Rusu harnici lucrători în America, după ce în anul trecut au trimis o colecție de 300 cor. (depuși la „Economul“) acum în zilele aceste au mai trimis bani gata 160 cor. tot pentru edificarea noii biserici din Pata. Iată numele bunilor dăruitori: Gligor Dordai din Aiton 20 cor.; Manoilă Oltean Aiton 10 cor.; Vas. Dudaș Modilag 10 cor.; Andrei Cuți Iosași 10 cor.; Alexandru Gabor Mitruului, George Gábor, Petru Gădalean, Gavrilă Mureșian toți din Someșfaleu câte 5 cor.; Vasile Jișa, Vasile Sumurducan a Țioapei, Ilie Suciu bistoșului, Simeon Cenan toți din Aiton câte 5 cor.; Petru Nicoară Feleac 5 cor., Niculae Andrașian M. Geja 5 cor., Ignățiu H. Roth agent în Pittsburgh 5 cor., Petru Popa Țiapu 5 c., Samoilă Rusu, Ales. Poruț din Pata câte 5 c., Iosif Axente Părău 350 c., Iosif Moldovan Banabic 250 cor., Ionaș Călugăr Micuș 250 c., Szabó György Aiton 250 c., Ioan Jucanu Someșfaleu 250 c., Visalon Șiuru Basarabasa 250 c., Vasilie Lața Țiapu 250 c., Virgiliu Cuzman Curta-cer 250 c., Niculae Brana Mohu 250 c., Toader Săsărman Măluț 125 c., Ioan Coma-

nela, Niculae Comanela, Niculae Strâmpu, Toma D. Mamina, George Balaș toți din Țintari câte 125 cor., Sayu Homaiu Ucea de jos 125 cor., Tânase Preda Dud. Arad 50 fl.

Bunul Dumnezeu primească aceste daruri iar evlavioșilor noștri frați cari acolo în depărtatul Pittsburgh al Americii între marea de străini știu prețui puterea bisericii românești să-le răsplătească insutit cu daruri cerești și pământești jertfele lor. *Mihail Hodârneu* paroh.

Adunarea generală a reuniunii învățătorilor arhidiecezani. Azi și-a început ședințele adunării generale reuniunea învățătorilor arhidiecezani. La deschiderea adunării a fost de față și Excel. Sa Mitropolitul Victor, patronul reuniunii. Sunt de față mulți învățători și învățătoare, canonici, profesori, clerici ș. a. În asistență se remarcă prezența dlui *Dr. Vasile Bologa*, directorul școlii de fete din Sibiu și *Dr. Onisifor Ghibu*, inspectorul școlar al arhidiecezei ortodoxe. Veniți aci pentru ședințele secții școlare ale Asociațiunii, au ținut să fie de față și la adunare. Vom da raport în proximalul număr.

O faptă vrednică de imitat. În 28 Octomvrie a. c. cu ocazia înmormântării osămintelor fostului nostru paroh-protopop Ioan C. Dragomir transportate aici din comuna Lupoia — fiul sau d. Teofil Dragomir în loc de pomană pentru care nu mai era timp fizic, — a dăruit bisericii noastre gr.-cat. din loc suma de 100 cor., adică o sută coroane pentru care îl rugăm ca și pe aceasta cale să primească mulțumita noastră. Naprdea, la 29/10 1912. Petru Caba, preot-cooperator. Livius Stanciu, curator primar.

Cancelarie advocațională. Dr. I. Moldovan face cunoscut, că și-a deschis cancelarie advocațională în Beclean (Bethlen) vis-à-vis cu judecătoria cercuală.

— Dr. David Bleahu, aduce la cunoștință, că și-a deschis cancelarie advocațională în Mediaș (Medgyes) Piața-mare nr. 16 în căsile domnului Gustav Schuster.

— D. Augustin Rațiu aduce la cunoștință, că și-a deschis cancelaria advocațională în Turda, piața Kossuth-Lajos nr. 1 la Jelineck lângă podul cel mic.

Apel. Subscriși membrii ai senatului școlastic din Șoimuș apelăm la sprijinul publicului românesc rugând pe fiecare dintre ceice știu citi ca să binevoiască a cumpăra dela noi barăm preț de una coroană din cărțile și icoanele oleografice ce le-am primit în cinste dela unii binefăcători ai neamului nostru ca să le putem valoriza și prefăcându-le în bani să folosim sumele ce le-am primit la edificarea școlii noastre confesionale, a cărei plan a fost aprobat de Preaven. Consistor episcopesc de Gherla sub nr. 4696—912.

Școala noastră confesională a fost amenințată cu închidere din cauza edificiului necorespunzător prescrișelor legii.

Comuna noastră ecleziastică e săracă și fără venituri, iar anul acesta ploios a sărăcit și mai tare pe bieții locuitori, așa încât fără de ajutor străin, confesiunea nu-i în stare de aș putea ajunge scopul ce-l urmărește, de aceea ne luăm îndrăzneală de a apela în numele comunității ecleziastice la sprijinul stimatului public românesc.

Cine ne va ajutama pe noi să ajutama și pe sine, căci dacă ne trimite o coroană va căpăta cărți și icoane în preț de două coroane, dacă va trimite 10 coroane va căpăta cărți și icoane în preț de 20 coroane.

Deci fiecare are câștig dublu.

Cărțile sunt de cuprins variu, cele mai multe românești, dar sunt și nemțești și ungurești.

Parte sunt compactate în ediție de lux, unele în ediție simplă iar altele numai broșurate.

Sunt cărți și de 30—60 coroane una singură așa d. e. Ornamentica română în ediție de lux. Clasicii germani în ediție de lux. Instituțiuni filozofice de Dr. V. Lucaciu. Kirchen Lexikon în 12 Tomuri de I. Wetzer. Revista Catolică de Dr. V. Lucaciu. Revista Enciclopedică. Weisser's Bilder Atlas zur Weltgeschichte. Luceafărul compactat, în ediție de lux, și alte multe cărți în număr pe peste 400

Banii sunt de a să trimite cu asemnățiune postală la adresa *Samoilă Luca*, curator primar bisericesc în Sajosolymos u. p. Nagysajó.

Prea Stimații autori și editori de cărți, cari se vor îndura de-a ne trimite unele cărți ca să le folosim în scopul sus arătat, de asemenea sunt rugați de a ni-le trimite tot sub adresa sus citată curatorului primar bisericesc-școlar Samoilă Luca.

Cine dorește a ne face ceva întrebări e rugat de a pune în epistolă și o marcă postală de 10 bani pentru răspuns.

Din ședința senatului bisericesc-școlar ținută în Șoimuș la 27 Octomvrie 1912. Ioan Baciu, Samoilă Luca, Părcălab Flore, Părcălab Mașteiu, Luca Ion, Baciu Toader, Mihailă Moldovan.

Personale. Sub acest titlu „Telegraful român“ vestește, că Escelenția Sa metropolitul Mețianu, a plecat Mercuri la Budapesta, ea împreună cu Ilustr. Lor episcopii Papp al Aradului și dr. Cristea al Caransebeșului, cum și cu alți fruntași mireni, să solicite la înaltul guvern al țării sporirea dotațiunii dela stat pe seama bisericii ortodoxe române și urcarea congruei preoției în proporție egală cu congrua preoților celorlalte confesiuni din patrie.

Pentru spriginirea presei catolice. În fiecare biserică catolică dela noi sunt afișate placate, prin cari se invită credincioșii să contribuie în o Duminecă anumită pentru presa catolică. Resultatul acestor colecte sunt zeci de mii coroane. Iar noi ne sbatem ca peștele pe uscat, fără se avem un sprijin din partea nimăru. Pentru aceea însă se lupti.

Necrolog. † *Ioan Ch. Dragomir de Kápolnok-Monostor* nestorul diecezei gr. cat. de Gherla, protopop-paroh gr.-cat. român în Naprade, inspector al școlilor tractuale, membru ord. al „Astrei“, membru virilist al congregației comitatului Selagiu, după scurte suferințe, împărtășit cu S. Sacramente și după o viață petrecută în neadormită vigilență pentru împlinirea datorințelor față de biserică, națiune și familie a repausat în Domnul la 25 Octomvrie n. seara la orele 9 în al 91-lea an al etăți, al 66-lea a preoției, al 2-lea a văduviei în sinul familiei iubitoare a unicului său fiu în viață, în comuna Lupoia.

Partea Literară.

Noaptea sf. Bartolomeu.

După **BOLANDEN.**

Trad. de **Aurel B. Gajia**, profesor.
(Continuare).

De-a stânga admiralului au ocupat loc conții Mony și Wolrand, doi comandanți îmbătrâniți și esperti.

Ceialalți oficeri ședeau pe lavițe, ascultând cu încordare vorbele lui Coligny, care dorea să încunjure lupta decisivă.

— Foate motivele ne îndeamnă să omitem lupta decisivă — zise el. De vom ocupa Guienne, am câștigat totul. Dujmanul ne va urmări în o atare țară, unde vor fi numai protestanți și aceia ne vor da mână de ajutor. Cei din oastea regală nu peste mult vor simți lipsuri mari. Principele Anjou nu va fi în stare să rețină nobilimea pe câmpul de luptă, ci se va reintoarce la ale sale. Noi vom aștepta momentul binevenit să le strijim ostirea. De ne vom bate însă cu ei mâne, atunci nu știu ce o să se întâmple. Dujmanul e tare și ne întrece și cu numărul. După-cum suntem informat ei ard de dorul să-și răzbune pentru sângele fraților lor vărsat la Roche-Abbeille. De aceea eu susțin să amânăm ciocnirea.

Vorbirea aceasta al lui Coligny a înduplecat chiar și pe aceia, cari mai bucuros s'ar fi dus la luptă. Ei cunoșteau bine genialitatea lui Coligny.

Henric, principele de Navarra se mișca impacient pe scaunul lui. Dorea lupta cu trup cu suflet. Aștepta numai ca unul din cei prezenți să se opună părerii lui Coligny. Tăcerea oficerilor însă îi mărea și mai mult impaciența. După o pauză scurtă s'a ridicat însuși să vorbească împotriva lui Coligny.

— Trecutul meu, zise el — mă îndeamnă să contrazic vorbelor și părerii d-tale d-le admiral. Te știu că ești cel mai espert în arta militară din toată Franța dar cu toate aceste mă simt îndemnat a-ți spune și eu motivele cari oare-cum mă îndeamnă la luptă. Se nu amânăm fiind-că de ne vom retrage mâne de pe câmpul de bătaie inimicul ne va urmări și fiind-că el are o cavalerie bună și ușoară, pe când oastea noastră e compusă mai mult din țărani, ușor poate să ne învingă. Afară de aceea, azi noi ne putem alege liberi terenul de luptă și dacă vom întârzia atunci ușor putem să fim pierduți. Aceasta e părerea mea.

L'au aprobat conții Mony și Walrand. Tot asemenea și oficerii, cari steteau în jur.

Coligny sta nemișcat și n'a observat aprobările celor de față.

— Mai aveam să mai adaug încă ceva foarte important, zise principele. De prezent în ostirea noastră găsești poftă și dor la luptă, pe cari le-au insuflat în noi predicatorii noștri. Suntem asemeni izraeliților, cari la mandatul lui Jehova au prins armele împotriva amalechiților și filisteilor. Dispoziția aceasta a oastei noastre nu trebuie să o desconsiderăm. Ce se va întâmpla însă de vom părăsi terenul de luptă și vom apărea înaintea dușmanilor ca niște fugari, cari ne retragem? Vom fi asemeni izraeliților învinși de filistei. Din contră de ne

vom bate, cei 25.000 de ostași ai noștri se vor lupta întocmai ca leii lui Iuda. Doar puterea principelui Anjou cu cevași e mai mare decât a noastră, dar mai rășboinici nu de bunăseamă. Basat pe acestea zic, că retragerea pentru noi ar fi foarte periculoasă pe când dimiterea în luptă ar fi câștig pentru noi.

Ofiterii de nou aprobară spusele principelui Bourbon.

— Motivele aduse de Alteța ta mi-se par așa de juste, zise contele Mony, încât rog pe dl admiral să se cugete asupra lor.

Ceialalți încă s'au alăturat la părerea lui Mony.

Admiralul a rămas rece la cele ce le-a auzit.

— Te felicit că în vrâsta de șasesprezece ani câți ai ai fost în stare să biruești părerea unui om expert și îmbătrânit în ale luptei. Adevărat, că motivele aduse sunt puternice dar tot nu sunt satisfăcătoare, încât și pe mine să mă poată convinge și abate dela planul făurit de mine.

Mai mult n'a putut zice. Ușa s'a deschis foarte repede. Intrară marquisul Hugo Rivier și contele Regnier.

— Senzați dlor pentru incomodare! zise Riviere salutându-i cu tot respectul. Mi-a sosit o veste așa de importantă încât un minut nu-i permis să treacă fără a vi-o comunica. Mă rog de atențiune!

— Vorbește iubite, zise admiralul.

— Eu și contele Regnier am făcut în amurgul sării o cale lungă pe râu în sus pentruca să vedem poziția oastei. De ceea parte a râului vis-a-vi cu noi încă mergeau călări doi conți. Ne-au agrăit și ne-au salutat. După ce i-am resalutat ne-au rugat să trecem râul și să conversăm cu ei. Noi n'am voit să le satisfacem. Apoi ne-au întrebat, că avem voie ca în decurs de o jumătate de oră să ne scăpăm de orice dușmănire. Noi n'am întârziat ale primi ofertul. Peste puțintel au trecut la noi și i-am primit ca pe niște pretini. Cel mai bătrân dintre nobili ne-a agrăit astfel: „Noi ne apărăm de dușmani dar nici decum nu vă urim pe dvoastre. Spuneți admiralului să încunjure lupta căci armele noastre sunt puternice. Să aștepte numai o lună, căci toți nobilii au jurat principelui Arigon, că nu vor rămânea pe câmpul de bătaie mai mult decât patru săptămâni, în schimb se vor lupta și își vor face datoria de se va întâmpla ciocnirea în luna asta. Dacă oastea regelui nu va învinge de grabă, vor face pace, a cărei condiții pentru dvoastră vor fi tare favorabile“. După aceasta salutând, cei doi nobili au trecut țăr-murul. Noi am crezut de importantă știrea aceasta pentru admiral și pentru aceea am venit să o comunicăm, conturbând și conziliul militar.

— Mulțumesc prietinelor! zise admiralul, dimitând atât pe marquis, cât și pe însoțitorul lui. Acum înțelegem planurile și graba principelui Anjou, zise Coligny. Nobilimea s'a obligat numai pe o lună și jumătate deja e și trecută. După patrușprezece zile ei vor părăsi câmpul de luptă. Trupele simbriașe ale regelui aduse din Elveția le vom învinge ușor. Deci am face mare rău dacă pe mâne ne-am decide la luptă. Învingerea noastră de mai târziu ar fi dubie.

— Înaintea mea știrile acestea n'au nici o valoare, căci vin dela inimic, zise

Henric de Navarra. Conții s'au numit cei drept de pretinii noștri, dar ar fi nebunie să-i numim de pretini pe aceia, cari prind armele împotriva noastră.

— Alteța voastră se înșală, zise Coligny. Cei mai mulți nobili sunt indiferenți în ale religiei și nu numai aceia, cari sub steagurile regelui luptă pentru religie, ci chiar și aceia cari se luptă pentru drept. Și din tabăra noastră sunt mulți nobili, cari își petrec și răd de învățăturile lui Calvin, dar pentru aceea își fac datoria pe câmpul de bătaie, căci nu se luptă pentru protestantism împotriva catolicilor, ci pentruca să câștige drepturi nobilimei apăsate de tiranismul domnitorilor. Asemenea stau lucrurile și în ceialaltă tabără. Nobilimea nu se luptă împotriva protestantismului pentru catolicism, ci din interese mai înalte ale curții domnitoare. Chiar pentru aceea până când puterea e în mâna mea niciodată nu voi face împotriva conștiinții. Dlor rămânem pe lângă retragere.

Zicând aceasta a dizolvat conziliul de rășboiu.

Bourbon sa ridicat iritat de pe scaun. Admiralul l'a prins de braț.

— Imi pare rău Alteță că nu pot satisface dorinții Voastre! Chiar și dacă ne-am lupta mâne nici chiar atunci n'ași putea permite ca principele Henric Bourbon să-și expună viața.

Moștenitorul de tron din Navarra s'a depărtat mănios din sală.

Cu toate acestea planul lui Coligny a fost împedecat de neatențiunea mercenarilor nemți. Aceștia conduși de principele din Zweibrücken și de contele Ludovic de Nassau, ca ajutor protestanților nu erau chiar distinși în ale luptei. Ei erau simbriași și serviau pentru bani și nu se luptau din în-suflețire și patriotism ori pentru religie. Pentruca să-i mulcomească a trebuit să li se permită jefuirea mai multor orașe. Chiar și în fața inimicului nu s'a dimisit în luptă până ce nu li-sa plătit și cel din urmă filer din simbria ce o aveau. Aveau de gând să jefuiască chiar și cel mai mare oraș al Franței, Parisul. De aici sperau o pradă bogată. Ardeau de dorul de-a nimici ostirea principelui de Anjou, care le sta în cale. Acum când au primit ordin, să părăsească câmpul de luptă și să plece în direcție opusă dela Paris, au denegat supunerea. Coligny i-a mulcomit numai cu mare greu și după încercări mai îndelungate.

Acest timp Henric Anjou, fratele regelui l'a folosit bine. A permis trupelor să se odihnească până la miezul nopții.

Apoi prin locuri secrete și în liniștea nopții a înaintat spre răsărit și au trecut preste râu. Când în doi Octombrie soarele s'a ridicat de după deal, hugenotii târziu numai au observat retragerea dușmanului. Lupta nu se mai putea încunjura. Coligny era constrâns să se lupte. Ostirea și-a împărțit-o în trei părți. Una o conducea el, alta contele Mony și a treia Ludovic, contele de Nassau.

Henric Bourbon n'a exagerat nimic, când a descris în consiliul militar în-suflețirea ostirilor protestante. Predicatorii au însuflețit cu deosebire ostirea compusă din normani și din țărani veniți dinspre sud. Nu le era de loc teamă, că nu vor învinge pe catolici. Erău așa de siguri, cum de siguri erau că sunt predestinați la fericirea

racinică. Deja și-au ocupat și poziția și așteptau ultimul cuvânt de îmbărbătare al predicatorilor lor. Furiosul Samuil Caleb, care cu ai săi aprinse Dubourgul s'a ridicat pe o piatră de hotar și a predicat cu furie împotriva păgânilor.

— Poporul lui Dumnezeu! zise. A sosit vremea despre care Jehova s'a exprimat astfel: „Mergi și bate pe Amalechiți și nu le face pe voie! Nu te teme de ei nici de Vasan împăratul lor și nici de popoarele lui! Nu te teme căci îți sunt în mână cu toții! Omoară pe fiecare și nu cruța pe nime căci sunt idolatrii înaintea mea! Dărâma-le altarele și cu foc le mistue toți idoli lor. Ucide-i cu ascuțitul armei, ca nu cumva să vă abată de pe calea cea adevărată și să vă facă să greșiți înaintea Dumnezeului vostru. Pe voi v'a ales Dumnezeu să fiți poporul lui, dintre toate popoarele din lume“. Aceste sunt fraților vorbele, mandatele și promisiunile pe cari ni-le adresează azi Domnul și Stăpânul oștirilor. Priviți într'acelo zise, arătând în direcția dincoștrău fălăiau steagurile inimice. — acolo vedeți pe papistași, pe acei Amalechiți, cari sunt idolatri! Pe aceia Domnul vi i-a dat pe mână, ca să-i striviți pe toți. Calcați-i ca tina de pe drum. Vor fugi de voi ca pravul suflat de vânt. Și ce spune scriptura? „O sută dintre voi vor alunga zece mii de inimici“. Da, azi se va întâmpla aceasta. Cugetați-vă numai la aceea, ce au făcut azi papistașii cu noi și cu scriptura noastră! Au ucis pe fiii lui Izrael. Pentru aceea prindeți armele împotriva lor și îi ucideți căci au venit să verse sângele aleșilor lui Dumnezeu. Ucideți pe toți, căci Dumnezeu vă va da teritoriul locuit de ei și întreaga lor avere.

Vorbele lui Samuil Caleb au fost întrerupte de o detunătură puternică a tunurilor normanilor.

Truda lui Caleb n'a fost zădarnică. Asemenea au făcut și ceilalți predicatori. Se pricepeau de minune cum trebuie transformat fanatismul poporului în o furie nebună.

De astădată nici ura catolicilor n'a fost mai mică. Dacă protestanții au fost conduși de bucuria, că ei sunt trimiși de Dumnezeu să stărpească pe catolici, aceștia încă erau în credința că ei au adevărat motiv să ucidă pe hugenoți. O ură fără margini i-a îndemnat deci să se arunce asupra ereticilor, cari au dărâmat biserici și clădire, iar orașele maritime ale Franței le-au predat Angliei, iar pe cele mai multe le-au lăsat să cadă pradă mercenarilor streini, cari voeau să facă din Franța o adevărată pustietate. După-ce pe acel timp locuitorii orașelor erau catolici, în senzul strict al cuvântului și își iubeau patria, iar oștirea regească era compusă, aproape exclusiv din orașeni, se putea înțelege ușor dispoziția oamenilor față de hugenoți.

După o atare dispoziție a partidelor era de prevăzut o luptă sângeroasă.

Abunăseamă, că ura era mai mare în simțul principelui de Lotharingia. Voia să-și răzbune pentru tatăl-său, pe care l'a iubit atât de mult. De autor al măcelului îl credea pe Coligny. Pe omul acesta voia să-l cerceteze în toiul și flacărele luptei, dorind să-l străpungă. Oștirea condusă de principe era cea mai puternică. Balafre încă insufla mult curaj între ostași. La tot cazul pe admiral îl amenința mare pericol de cumva principele l'ar fi întâlnit în luptă.

Pe colinele de pe șesul Montcontour stetea oștirea principelui gata de luptă. Selipirea armelor se vedea din depărtări mari.

Principele privia spre câmpia estinsă întocmai ca vulturul ce se încearcă să se arunce asupra prăzii sale. Caută cu privirea singur pe Coligny. Cerca să-l afle din semne. Îl credea în mijlocul oastei sale. Dar nu era sigur. Nici n'a voit să înceapă lupta până-ce nu-l va observa, ca să se arunce asupra lui să-și răzbune patria și pe tatăl-său.

Lupta a început de diferite locuri, în vreme ce Balafre sta în nemiscare pe colinele din apropiere.

Dimineața pe la orele nouă s'a încins bătăia. Se auziau dăduiturile puternice, dar fără nici un rezultat. — Tunurile erau prea greoaie și nu-și ajungeau cu ele scopul. — Incărcarea lor pretindea timp îndelungat. Detunătura lor a însemnat începutul războiului.

Șirurile de bătăie contrare s'au întâlnit. — În toiul luptei însuș Henric, principele de Lotharingia și-a uitat de răzbunare, când privi pe călăreții, cari aveau să se lupte între sine. În momentul ciocnirii un nor de fum s'a ridicat în aer. — Câteva momente încă și oștirea lui Coligny a fost respinsă.

— Iacă, oștirile noastre vor învinge — strigă Henric Guise. — Priviți numai cum scade numărul nemernicilor.

Atențiunea principelui însă s'a schimbat îndată ce războiul a luat altă întorsătură referitor la oastea regală.

Protestanții au năvalit cu întreaga lor furie asupra dușmanului. — În fruntea lor era predicatorul Eremia Macaveu, sub conducerea căruia s'a ciocnit mai întâi pedestrașii. — Ciocnirea a fost cumplită și sângeroasă. Norocul a fost schimbăcios. Henric Anjou a observat situația strimtorată a oastei sale și a trimis pe elvețieni numai decât în ajutorul lor. Fiii Alpilor pe lângă sunete de trimbiță, au dat năvala tot mai aproape de dușman.

(Va urma).

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

„Cultura Creștină“ revista profesorilor de teologie din Blaj, Nr. 16, cu următorul cuprins:

Gheorghe Nicoară: Lupta noastră în contra pocăiților. — Dr. Ioan Bălan: Limba liturgică în biserica Românilor (II). — Dr. Victor Macaveu: Critica biblică modernă și învierea lui Isus Hristos (IV). — Senior: Note mici asupra cultului divin (Scrisoare III). — Cronică: Ceva despre cultura noastră de azi (Redacția); Vasile Stroescu (Redacția); Ortodoxul „Telegrafului Român“ și Biserica unită (ib); † Dr. Augustin Lauran (ar); În jurul unui articol de ziar (Redacția). — Cărți și reviste: „Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedoarei“ (ar.); Românul (ar).

A apărut: **Elemi Népiskola Ertesítő könyvecske** — **Indice pentru școlile primare primare.** Costă leg. 30 fil. + 10 fil. porto

Se află de vânzare la Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Balázsfalva.

„Foaia Școlastică“ nr. 17 cu următorul cuprins:

În preajma adunării generale. **V. Costăchescu:** Expunerea sumară a principiilor metodice, ce trebuie observate în predarea aritmeticii. **V. Costăchescu:** Lecție practică de aritmetică. **Constantin Man:** Muzica, cântările și jocurile în educație. **Valeriu Suciu:** Raportul comitetului redacțional al revistei „Foaia școlastică“ pe a. 1911/12. **Niculae Pop:** Raportul cassarului general pe an. 1911/12. **Valeriu Suciu:** Raportul bibliotecarului central pe a. 1911/12. **C. Tomescu:** Insemnări cu creionul. (Pagini răslețe). **Informațiuni. Abonamente achitate.**

Domnului să ne rugăm cârticică de rugăciuni și cântări pentru pruncii școlari de **Dr. Nicolae Brânzeu**, paroh în Vulcan. Cu incuviințarea Ven. Ordinariat de Lugoj. Cuprinde pe lângă obișnuitele rugăciuni: sfânta Liturghie întreagă, oglinda sufletului la mărturisire, troparele glasurilor. — Limbă populară curată, ortografia Academiei, tipar frumos, cetet, legătură trainică. — Această cârticică e menită să îndestulească toate așteptările în aceasta privință, curmând vechile neajunsuri. Prețul: legat à 32 fil., dela 50 exemplare în sus à 28 fil. Se află de vânzare la editorul Alexandru Anea, Gherla—Szamosujvár și la toate librăriile din țară.

1. Teologia dogmatică fundamentală de Dr. V. Suciu prof.

vol. I. *Apologetica creștină* fco. 5-30

vol. II. *Tradițiunea și Bis.* fco. 5-30

2. Teologia dogmatică Specială.

vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea*

Domnului și Grația. fco. 7-30 cor.

vol. II. *Sacramentele și Eshatologia.* fco. 7-30 cor.

3. Hipnotism și Spiritism 1-50

Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din casele bisericesti pentru biblioteci. — Să află de vânzare la Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.

Ministerul r. Ung. de culte și instrucțiune publică prin ordinul său din 15 Ianuarie 1910 Nr. 144113—1909 a aprobat:

1. *Orarul general și particular pentru școlile primare cu 1, 2 și 3 învățători.*

2. *Planul de învățământ și îndreptarul metodic.* pentru școlile primare din Provincia Metropolitană gr-cat. de Gyulafehérvár-Fogaras—Alba-Iulia și Făgăraș. Aprob. din Conferința Episcopescă, ținută în 7 Septembrie st. n. 1909 Nr. 6693. Balázsfalva 1909. Tipografia Seminarului teologic gr-cat. — Opul întreg 4 cor.

Orarul se vinde:

Pentru școalele cu un învățător — 80
 „ „ „ doi „ 1-20
 „ „ „ trei „ 1-60
 plus 20 fil. porto pentru fiecare.

Comandă se pot face la Tipografia Seminarială.

Dr. IZIDOR MARCU:
Teologia pastorală volum I.
Didactică pastorală f. 8° 408
pag. 4 cor. Vol. II. Liturgica
f. 8° 586 pag. 5°40 cor. Sunt
indispensabilele fiecărui preot.

Se pot primi dela **Librăria
Seminarului teol. gr. cat. din
Blaj** cu prețul 9°50 cor.

Proprietar-editor: **AUREL C. DOMȘA.**
Redactor respons.: **AUGUSTIN GRUIȚA.**

MOBILE

Dormitoare, prânzere, chilii de domni, sa-
loane, aranjare completă de hotele, cafenele
și castele, mobile de fier și de aramă, tapete,
perdele, policandre și pianuri se spedează
ori unde

cu bani gata sau în condițiuni de
plată foarte favorabile.

Un mare și pompos album de mobile 1 cor.
La aranjări complete se trimite agent cu
modele, ori unde, fără a se socoti spese
pentru asta.

Modern Lakberendezési vállalat
Budapest, IV., Gerlóczi-utca 7. sz.
(88) 104—104 (Központi városháza mellett).

Capital social Coroane 1.200.000.

Telefon Nr. 188.

Post sparcassa ung. 29.349.

„Banca generală de asigurare“

societate pe acții în Sibiu—Nagyszeben

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele
financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii: **Parteniu Cosma,**
directorul executiv al „Albinei“ și prezidentul „Solidarității“.

„Banca generală de asigurare“ face tot felul de asigurări, ca
asigurări contra focului
și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijloacește: asi-
gurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiile cele mai
favorabile.

Asigurările se pot face prin orice mijloc românesc, precum și la
agenții și bărbății de încredere ai societății.

Prospecte, tarife și informații se dau gratis și imediat.

Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând
în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare“ dă informațiuni gratuite în orice
afaceri de asigurare fără deosebire, că aceste afaceri sunt făcute la
ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare“
Sibiu—Nagyszeben. Edificiul „Albina“.

(1) 42—52.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Csnădiei 1—5. Edificiile proprii.

recomandă

Asigurări împotriva focului
pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mo-
bile etc. în condiții avantajoase și cu
preții ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani
gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu
termen fix, cu plată simplă sau dublă a capitalului, asigu-
rări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre
și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe
contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig.
p. pagube la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la începutul anului 1911	K.	5,275,798-23
Capitale asigurate pe viață achitate	„	5,146,556-86
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1911	foc	127,763,744—
	viață	10,931,322—

Fonduri de întemeiere și de rezervă cor. 2.520,492—

Prospecte și informații se dau gratuit în
birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de
cunoștință se primesc în condiții favorabile în
serviciul institutului.

(5. 108—?)

Oleiu de mașină!

Aviz! Cât de curând îmi pun în lucrare
Fabrica de sistem american pentru producerea oleiului
de mașină.

Prima fabrică de felul acesta pe întreg teritoriul țării.
Tot soiul de oleiuri pentru mașini și cilindre de toată calitatea.

Pe calea aceasta îmi iau voie să atrag atențiunea

Consumenților de Benzin

asupra stabilimentului meu pentru

Rectificarea Benzinului,

clădit din nou și aranjat conform progresei celor mai nouă
ale tehnicii moderne. Cu ajutorul acestui aparat pot să
fabric benzina de calitate primă și cea mai fină, de două-ori
destilată, pentru motoare, pentru automobile, benzina pentru
curățitul petelor, de mai multe calități, de cea lipsită cu totul
de miros, chiar și spre scopuri de apotecă; apoi gazolin
(spre scopuri de luminat), hidrur (pentru dezvoltarea gazului)
extract de benzin și surrogat de terpenin. Aceste produse
ale mele de prima calitate, le recomand stimaților cumpără-
tori, pe lângă un preț moderat, și un serviciu punctuos și repede.

Petrol regesc și de salon, de cel mai fin!

Tot felul de produse petrolifere: Oleiuri pentru mișcarea
motoarelor, pentru încălzirea locomobilelor și oleiuri pentru
unsul mașinilor!! Oleiuri pentru încălzitul odărilor!!

Fabrica rafinării de petrol alui

BÁRUCH IEREMIAS

(104) 5—10

în MAROSVÁSÁRHELY.